

Det ofödda och späda barnet till föräldrar
med psykisk ohälsa och/eller missbruk –
ALHVA – hembaserat
verksamhetsövergripande arbete

Barn som anhöriga

NAK –nationell konferens

Uppsala 2013 10 15

Birthe Hagström

Fil.dr. Utvecklingsledare ALMA

birthe.hagstrom@malmo.se

Det ofödda och späda barnet till föräldrar
med psykisk ohälsa och/eller missbruk –
ALHVA – hembaserat
verksamhetsövergripande arbete

Barn som anhöriga

NAK –nationell konferens

Uppsala 2013 10 15

Birthe Hagström

Fil.dr. Utvecklingsledare ALMA

birthe.hagstrom@malmo.se

Innehåll

- Vad är viktigt under graviditet och spädbarnstid
- Bakgrund till ALHVA
- Innehåll
- Forskningsdelen

Håll barnet i fokus

Många gånger finns överlappande svårigheter som påverkar föräldraskapet, barnets vardag och utveckling

- Psykisk ohälsa
- Missbruk
- Våld
- Socioekonomiska svårigheter

Kvalitén på föräldraskapet är avgörande för barnets utveckling (Killén, 2010; Kvello, 2010)

Graviditet, späd- och småbarnstid

Tidig upptäckt kräver kunskap om barn och föräldrar och utrymme för samverkan

- Rutiner inom MHV och BHV för att uppmärksamma barn som riskerar en negativ utveckling
- Fungerande vård/stöd- kedja mellan olika verksamheter
- Adekvata insatser att erbjuda

Omvårdnadens A-B-C (rangordnade)

Att vara större, starkare, klokare och snäll.

Inte vara skrämmande för barnet

Vara förutsägbar i sina reaktioner

Vara förmögen att skydda barnet mot faror

Vara villig att prioritera barnets behov

Kunna glädjas och ha roligt med barnet

Vara lyhörd för barnets signaler

Kunna be om förlåtelse

Ha förmåga till "sinne för sinne" (Broberg, m.fl. 2006)

Anknytning- en tidig och viktig utvecklingsuppgift

Anknytning är
relationsspecifik och
utvecklas successivt

Trygg

Otrygg undvikande

Otrygg ambivalent

Desorganiserad – en
belagd sårbarhetsfaktor för
utveckling av olika former
av svårigheter

Behovet av ett "allföräldraskap"

Historien visar på betydelsen av stödjande nätverk (Hrdy,2005)

Kärnfamiljen

Matriarkatet

Den utvidgade familjen – vänner -
MHV/BHV, stöd/behandling
inom olika verksamheter,
förskola m.fl.

Speciellt viktigt när
omsorgsförmågan brister

Tidiga interventioner

- Terapeutisk behandling under graviditeten – den prenatala anknytningen
- Samspelsbehandling under spädom- och småbarnsåren
- Olika former av stödjande insatser

Slutsatser avseende stöd till ”högriskfamiljer”

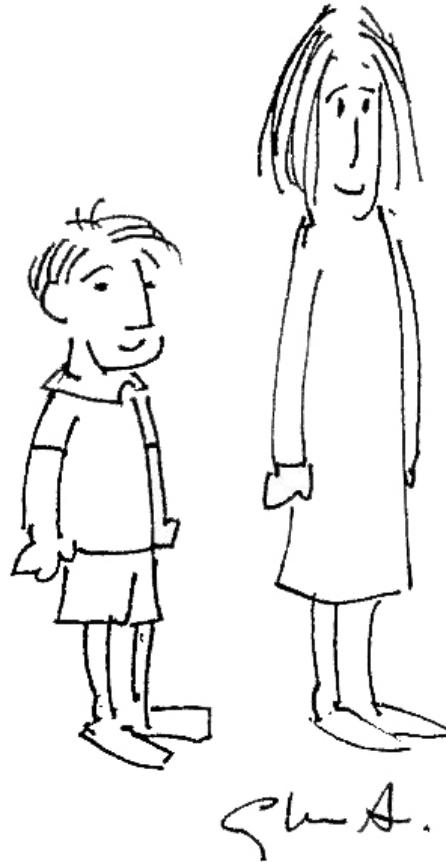
- Individuella ”upplägg” som tar utgångspunkt i helheten
- Bygger på kunskap om bl.a. anknytning, tidig utveckling föräldrafunktioner och trauma
- Tydligt innehåll som syftar till förändring
- Långsiktig planering och samverkan med andra aktörer kring familjen
- Välutbildad personal som är kunniga, pålitliga och uthålliga (bl.a. Egeland, 2000; Jones, 2010)

ALMAs konsultationsteam

Mödrahälsovård

Socialtjänst

Barnpsykiatri

Vuxenpsykiatri

Barnhälsovård

ALHVA- syfte och mål

Syfte – att prova och vetenskapligt utvärdera en modell för psyko-educativt hembaserat föräldrastöd, en helhetsmodell som riktar till högriskfamiljer med späda och små barn där befintligt stöd/behandling inte är tillräckligt.

Mål – att förändra barnets situation från en risksituation till en situation som är tillräckligt bra för en positiv utveckling för barnet

Ramar

Projektets innehåll har formats utifrån ett behov och inom ramen för befintlig samverkan

Ansvarig chef

Projektledare 50 %

Två familjebehandlare 100%

Projektet pågår under två år och uppskattningsvis kommer 10 familjer/år att erbjudas plats

Lokal på adress med många bussförbindelser

Vilka föräldrar vänder sig ALHVA till?

Föräldrar med långvariga psykiska svårigheter/
missbruk/våld som påverkar barnets vardag och
utveckling negativt

Föräldrar med bristande mentaliseringsförmåga

Föräldrar och barn i behov av långsiktigt stöd

Föräldrar som har behov av att verksamheter
gemensamt tar ett "helhetsgrepp"

Vem remitterar ?

- Socialtjänst
- Mödrahälsovård
- Barnhälsovård
- Vuxenpsykiatri

Hur går det till?

- Diskussion i konsultationsteam
- Besök och information
- Bistånd från socialtjänsten

Innehåll

- Om möjligt etablera kontakt i slutet av graviditeten
- Arbete i hemmet med fokus på kontakt och samspel mellan barn och förälder
- Familjegrupp en gång/vecka
- Samverka med andra verksamheter kring stödjande nätverk och familjens socioekonomiska situation
- Förbereda för förskola där barnets behov av trygga relationer tillgodoses

Datainsamling

- Longitudinella samtal med föräldern/föräldrarna
- Föräldern fyller i självskattningsformuläret HAD
- Barnets utveckling följs longitudinellt med hjälp av familjebehandlaren och föräldern/föräldrarna med hjälp av Vineland 11
- Familjebehandlarna skriver loggbok varje vecka
- Longitudinella samtal med familjebehandlaren
- Samtal med BVC sköterska när barnet är åtta månader och ett och ett halvt år
- Samtal med pedagogen efter det att barnet är inskolat i förskolan
- Föräldern och pedagogen skattar parallellt barnets utveckling efter 6 månader i förskola, Vineland 11

Tack för er uppmärksamhet!